

О. Ю. Амосов,

доктор економічних наук, професор, заслужений діяч науки і техніки України зав. кафедрою економічної теорії та фінансів

Харківського регіонального інституту державного управління

Національної академії державного управління при Президентові України

050 2379725,

Н. Л. Гавкалова,

доктор економічних наук, професор,

завідувач кафедри державного управління, публічного адміністрування та регіональної економіки, Харківський національний економічний університет імені С. Кузнеця

050 6226148

Дискусійна група: «Публічне управління України: глобалізаційні виклики сучасності».

Інституційні засади публічного управління

В сучасних умовах в Україні відбуваються глибинні реформи. Особливе місце в них посідає перетворення державного управління в публічне управління та адміністрування. Концептуальні підходи до державного управління із ієрархічною вертикаллю виконавчої влади, централізованим процедурам прийняття рішень обтяженим не спроможностями вирішити суперечності між прозорістю інформаційного суспільства та обмеженими пізнавальними можливостями бюрократії.

Для того щоб відбулась трансформація державного управління в публічне необхідно виконати декілька умов. В першу чергу це стосується формування інституційного забезпечення управління у суспільності в якому фактично одночасно існує декілька моделей взаємодії та соціальних сегментів. До яких слід віднести солідаристичне суспільство та громадянське суспільство, консорції, конвіксії та правову соціальну державу. Такому симбіозу відповідає таке управління суспільними справами, яке б не

спростовувало б переваги кожного із складових. Однак необхідна інституційна основа.

Інститути публічного управління:

- договір (угода);
- право;
- власність;
- визнаний авторитет.

Інститути публічного адміністрування:

- набір процедур;
- традиції;
- міжструктурні та міжособистісні комунікації .

Публічне управління та адміністрування поєднує в собі дві складові. Перша – публічне управління базується на публічній владі, яка здебільшого є результатом взаємодії неформальних інститутів. Друга – публічне адміністрування передбачає формалізацію взаємодії через демократичні процедури прийняття рішень та закріплення їх у регламентах.

Публічна влада – можливість особи, соціальної групи, інституту, організації провадити свою волю через певні засоби. Природу публічної влади нерідко визначають і через категорію волі, тобто через дію суб'єктів, носіїв політичної волі, що прагнуть оволодіти реальністю, підпорядкувати собі об'єктивне буття, активно формувати життєдіяльність суспільства.

Важливу роль відіграє публічний Лідер – авторитетний член суспільства, особливий вплив якого дає йому змогу відігравати істотну роль у соціальних процесах. Публічний лідер – особа, здатна впливати на інших з метою інтеграції спільної діяльності, спрямованої на задоволення інтересів спільноти.

Змістовні відмінності понять «керівник» і «лідер»

№	ІЄРАРХІЧНИЙ КЕРІВНИК	ПУБЛІЧНИЙ ЛІДЕР

1.	Здійснює регуляцію офіційних відносин	Покликаний узгоджувати діяльність
2.	Ієрархічний керівник призначається або обирається, проте цей процес є не стихійним, а цілеспрямованим, що здійснюється під контролем різних елементів соціальної структури	Публічне лідерство може виникати стихійно
3.	Керівництво – явище стабільне	Публічне лідерство – явище менш стабільне, висунення лідера залежить від ситуації
4.	Керівництво підлеглими має чітку систему санкцій	Системи санкцій у лідера як правило відсутні

Відмінності соціально-психологічної сутності керівника та публічного лідера

Той чи інший соціальний інститут окремо виконує певну функцію, але внаслідок синергетичного ефекту набуває нових властивостей, таких як цілісність, збалансована рівновага, розподіл сфер і способів діяльності, єдність підходів до рішення завдань певного рівня, формування і застосування, правил, стандартів і нових цінностей. Отже, за допомогою системи соціальних зв'язків – сплетіння ролей і соціальних статусів – поведінка людей реалізується й утримується в певних суспільних нормах, тобто люди відтворюють типові зразки.

У демократичних суспільствах соціальні інститути діють на засадах сталої системи суспільних цінностей, що часто закріплюються в конституціях, де визначаються повноваження основних інститутів політичної системи суспільства, установ соціального контролю й управління.

Серед науковців дотепер точаться дискусії щодо визначення поняття «соціальний інститут».

Безперечно, в інституті публічного управління такі поняття, як закон, договір і доцільність – ціннісні категорії, проте в сучасну епоху вони не є достатньо міцною опорою стабільності і добробуту суспільства.

У словнику з державного управління політичні цінності визначаються як «орієнтири й регулятори політичної свідомості, політичних відносин і політичної практики. У цілому політичні цінності мають подвійний буттєвий фундамент: з одного боку, вони виробляються в історичному досвіді людей, а з другого – втілюються й мають вияв як у позасуб'єктно існуючих станах політичної реальності (політичні явища, структури, процеси), так і в суб'єктних її формах (політичні орієнтації, ідентифікації, практики). У широкому розумінні політичні цінності можуть бути предметними (влада, безпека, демократія, справедливість тощо)» .

Таким чином, суперечності між публічним управлінням та адмініструванням пов'язані із їх різною роллю у суспільних процесах. Однак, формування суспільних інститутів може забезпечити розв'язання цих суперечностей.

Список використаних джерел:

1. Абашина Е. Политиками не рождаются: как стать и остаться эффективным политическим лидером: Часть 1 / Е. Абашкина, Е. Егорова-Гантман и др. – М.: Наука, 1993. – 424 с.
2. Афонін Е.А. Людська ідентичність та особливості її впливу на політику й державне управління / Е.А. Афонін // Концептуальні засади взаємодії політики й управління: навч. посіб. – К. : НАДУ, 2010. – С. 265 – 289.
3. Михеев В.И. Социально-психологические аспекты управления. Стилль и методы работы руководителя / В.И. Михеев. – М., 1975. – 181 с.
4. Рыбаков А.В. Политические институты: теоретико-методологический аспект анализа / А.В. Рыбаков, А.М. Татаров // Социально-гуманитарные знания. – 2002. - №1. – С. 139 – 150.
5. Савко Ю. Громадянське суспільство, соціальний капітал і політична участь [Електронний ресурс]/ Ю. Савко // Вісник Львівського університету. -2002. – Вип. 4. – 352 с. - [http: www.franko.lviv.ua/faculty/Phil/ Visnyk/Visnyk4/ Politologija/Savko](http://www.franko.lviv.ua/faculty/Phil/Visnyk/Visnyk4/Politologija/Savko) htm - (Серія: філософські науки).